

Slöjdpedagogiska grunder

– några av Linnéa Lindfors slöjdpedagogiska modeller

Marléne Johansson

I en anseelig mängd böcker, rapporter och artiklar har professor emerita Linnéa Lindfors, Åbo Akademi i Vasa, Finland, beskrivit slöjdpedagogiska grunder och modeller. Lindfors slöjdpedagogiska forskning har spridits med nordiska kontakter och nätverk, men främst har den använts och vidareutvecklats inom finländsk utbildning och forskning. I Finland blev slöjdpedagogik ett eget huvudämne vilket resulterade i att den slöjdpedagogiska forskningen blev mer tillgänglig och använd både på grund- och forskarnivå. I övriga nordiska länder har det dels inte funnits tillräckligt med slöjdforskare som har kunnat använda och sprida forskningen, dels kan de slöjdpedagogiska grunderna ha uppfattats för komplicerade att ta till sig inom slöjdläroinutbildning och skola. Lindfors slöjdpedagogiska modeller är främst publicerade i pappersformat medan de saknas mer samlat digitalt. I artikeln publiceras därför, med Lindfors tillåtelse, några av de slöjdpedagogiska modellerna med syfte att de därmed ska bli än mer tillgängliga. Val av modeller är gjorda utifrån artikelförfattarens erfarenheter och intresseområde, men utöver av svenskt intresse är förhoppningsvis de slöjdpedagogiska grunderna och modellerna även värdefulla för andra nordiska utbildningar och slöjdsammanhang. Grundforskningens modeller är trots sin ålder mycket användbara för nutida slöjdforskning, slöjdläroinutbildning och lärares utvecklingsarbete. Modellerna öppnar upp för att upptäcka och beskriva grunder som inte behöver utforskas på nytt, i stället kan de användas som underlag för vidare utveckling.

Sökord: slöjd, slöjdpedagogik, slöjdforskning, slöjdpedagogiska grunder, modeller

Bakgrund

I ett stort antal böcker, rapporter och artiklar har professor emerita Linnéa Lindfors beskrivit sin forskning utifrån slöjdpedagogiska grunder och modeller. Lindfors utvecklade sin slöjdpedagogiska forskning i arbetet vid det svenskspråkiga universitetet, Åbo Akademi i Vasa, Finland, men har också fortsatt med att dokumentera sitt arbete därefter, och vid hög ålder, se till exempel i Techneseriens specialnummer ”VÅGA–VETA–VINNA. Fokus på slöjdpedagogik, 1974–2000” (Lindfors, 2018). Specialnumret innehåller däremot inga modeller. Lindfors modeller finns främst i tryckta publikationer medan de saknas mer samlat i digital publicering. I denna nätbaserade artikel publiceras därför, med professor emerita Linnéa Lindfors tillåtelse, några av modellerna. Syftet med artikeln är att sammanställa och lyfta fram några grundmodeller mer samlat digitalt så de därmed blir än mer tillgängliga för slöjdforskning, slöjdläroinutbildning och en vidare läsekrets.

Lindfors betydelsefulla insatser inom det nordiska nätverket NordFo, Nordiskt forum för forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd, har bidragit till att Lindfors forskning även har använts inom nordisk forskning och läroinutbildning (se t.ex. Lindfors, 1999, 2000, 2001, 2018). Lindfors slöjdpedagogiska forskning har spridits med nordiska kontakter och nätverk, men främst har forskningen använts och vidareutvecklats inom utbildning och forskning i Finland. Slöjdpedagogik blev ett eget huvudämne i Finland, och med en egen professur, som resulterade i att forskningen etablerades och blev använd både på grund- och forskarnivå. Övriga nordiska länder har inte haft samma möjlighet att

kunna etablera slöjdpedagogik som ett eget huvudämne (Johansson, 2018, 2021; Johansson & Gulliksen, 2008; Johansson & Nygren-Landgårds, 2008). Det har inte heller funnits tillräckligt med slöjdforskare utanför Finland som har kunnat använda och sprida den slöjdpedagogiska forskningen. Begränsade forskningstraditioner har medverkat till att de slöjdpedagogiska grunderna kan ha uppfattats för komplicerade att ta till sig inom slöjdläroutbildning och skola.

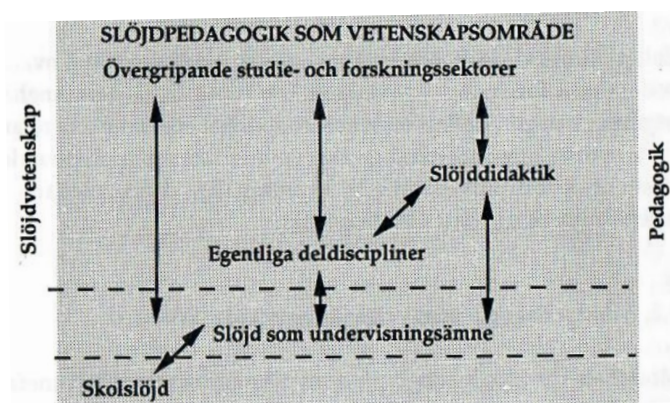
Antalet slöjdpedagogiska modeller är åtskilliga, och flera har vidareutvecklats både av Lindfors och av studerande, lärarutbildare och slöjdforskare, men främst i Finland. I linje med denna artikels avsikt, och utifrån artikelförfattarens erfarenheter och intresseområde, är urvalet begränsat till några av Lindfors tidiga modeller. Förutom av svenskt intresse är förhoppningsvis de slöjdpedagogiska grunderna och modellerna även värdefulla för andra nordiska länders utbildningar och slöjdsammanhang. Grundforskningens modeller är trots sin ålder synnerligen användbara för nutida slöjdforskning, slöjdläro-utbildning och lärares utvecklingsarbete. Modellerna öppnar upp för att upptäcka och beskriva grunder som inte behöver utforskas på nytt, i stället kan de användas som underlag för vidare utveckling.

Om Lindfors slöjdpedagogiska modeller

I ”Del II” i Techneseriens specialnummer ”VÅGA–VETA–VINNA. Fokus på slöjdpedagogik, 1974–2000” (Lindfors, 2018), som är publicerat digitalt, summerar Lindfors de slöjdpedagogiska grunderna i skriven text (s. 198–204), men utan dess modeller och figurer. I en rapport på engelska i pappersformat (Lindfors, 1999), beskriver och sammanfattar Lindfors resultat från slöjdpedagogisk grundforskning vid Åbo Akademi i Vasa. Den engelska avrapporteringen är värdefull på flera vis, dels för att den sammanfattar slöjdpedagogisk grundforskning på engelska för att nå ut till en vidare läsekrets, dels för att den innehåller några av de slöjdpedagogiska modellerna. Lindfors tryckta publikationer kan lånas via olika universitetsbibliotek, och de kan förmodligen också finnas både i privata och slöjd-institutioners bokhyllor, men i pappersformat är texterna inte lika tillgängliga som vid digital publicering. För de som vill veta än mer om de grunder och modeller som presenteras i artikeltexten nedan hänvisas till att läsa i ”Del II” i Techneseriens specialnummer (Lindfors, 2018), som är publicerat digitalt, eller i Lindfors övriga publikationer i pappersformat. En mer heltäckande bild av Lindfors publikationer ges i specialnumrets långa referenslista (Lindfors, 2018, s. 219–225).

Utifrån ett omfattande underlag kan urvalet av artikelns tio modeller, (1–10), i texten nedan uppfattas lösryckta från sina sammanhang och ursprungliga texter. Det begränsade urvalet kan inte återge den slöjdpedagogiska forskningen med rättvisa, men utifrån artikeln syfte är istället avsikten att lyfta fram och presentera några slöjdpedagogiska modeller som därmed får spegla en begränsad del, men också en bredd av Lindfors grundforskning. Kommentarer till modellerna är summerande och görs utifrån artikelförfattarens erfarenheter och intressen, det är upp till varje läsare att reflektera över de slöjdpedagogiska grunderna och dess modeller utifrån egna kunskaper och intresseområden:

1. Slöjdpedagogik

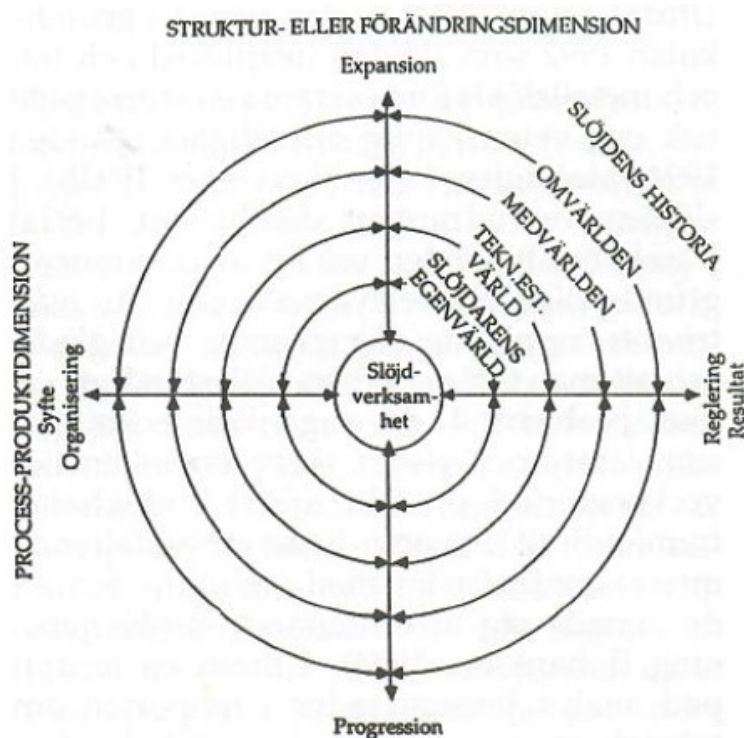

Figur 1. Slöjdpedagogik (Lindfors, 1992a, s. 36).

Modellen (figur 1) är hämtad från Lindfors sammanläggningsavhandling (Lindfors, 1992a) som redogör för doktorsavhandlingens tre studier utifrån slöjdpedagogik som vetenskapsområde. Figuren illustrerar hur vetenskapsområdet slöjdpedagogik innefattar slöjddidaktik, slöjdens deldiscipliner (t.ex. material, tekniker, kultur, ekologi, etc.), slöjd som undervisningsämne och skolslöjd. Slöjdpedagogik beskrivs som ett övergripande paraplybegrepp för slöjdpedagogikens områden. Modellen illustrerar att slöjddidaktiken är underordnad slöjdpedagogiken, men att den är hierarkiskt på en högre nivå i förhållande till de övriga (jfr Lindfors, 1992a, s. 40).

Med bakgrund att skolslöjden i stora delar hade saknat såväl egen ämnes- som pedagogisk teori fram till 1980-talet (Lindfors, 1981; 1988; 1992a, s. 2; 2018, s. 186) genererade Lindfors doktorsavhandling, med dess tillhörande rapporter, värdefull slöjdpedagogisk grundforskning om slöjdens produktivistiska karaktär (vad som kan inrymmas i ”att tillverka en slöjdprodukt”). Helhetsmodellen för slöjd illustrerar slöjdverksamhet i ett verksamhetssystem med dess helhet, delar och interaktion, figur 2:

2. Helhetsmodell för slöjd som verksamhetssystem

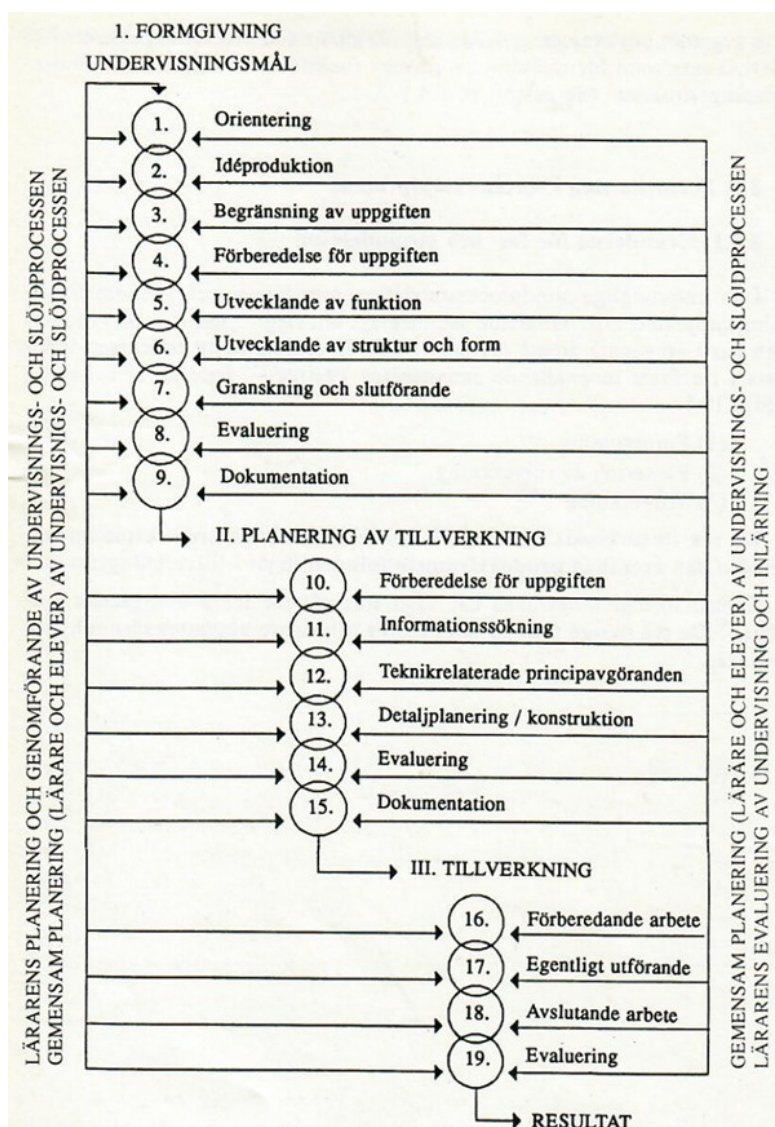
Figur 2. Helhetsmodell för slöjd som verksamhetssystem (Lindfors, 1991b, s. 22).

Lindfors modeller beskriver ofta helheter och med dess delars interaktion. Helhetsmodellen för slöjd är tänkt att vara till hjälp för att urskilja delar och helheter i slöjdverksamhet och dess sammanhang. Utöver helhetens samspel illustrerar Lindfors modeller samtidigt dess delar som gör att det även går att fokusera varje område. Modellens växelverkande pilar belyser rörelse inom och mellan cirklarnas ”världar” för att åskådliggöra att slöjdverksamhet inte ska ses som isolerad. Inom forskning och undervisning har modellen använts på olika vis, till exempel för att redogöra för slöjdens historia, hur omvärldens och medvärldens sociala- och kulturella medverkan samspelar med redskap och artefakter i den teknologiska världen, och att det sker i interaktion med slöjdarens egenvärld med sociala och kulturella erfarenheter. Modellens vertikala och horisontella linjer speglar att organisering och strukturer medverkar och får betydelse för processer och resultat och hur de ändras med sammanhang.

Att uppfatta slöjdverksamhet som en pedagogisk helhet är av intresse att beakta för både forskare, lärarutbildare, studenter och beslutsfattare, men modellens ”världar” gör också att ett delområde kan

diskuteras mer specifikt. Att fokusera en del, till exempel modellens teknologiska och estetiska värld med slöjdens redskap och artefakter, blir även användbart när skolslöjd diskuteras mer eller mindre nyanserat ”i allmänhet” i debattinlägg utifrån en hantverksteknik, till exempel lapptechnik (jfr Johansson, 2021). Å andra sidan kan modellen användas för att visa på delar och helhet i elevers arbete med lapptechnik för att uppmärksamma vad som kan inrymmas i elevers arbete med en hantverksteknik.

3. Slöjdprocessen

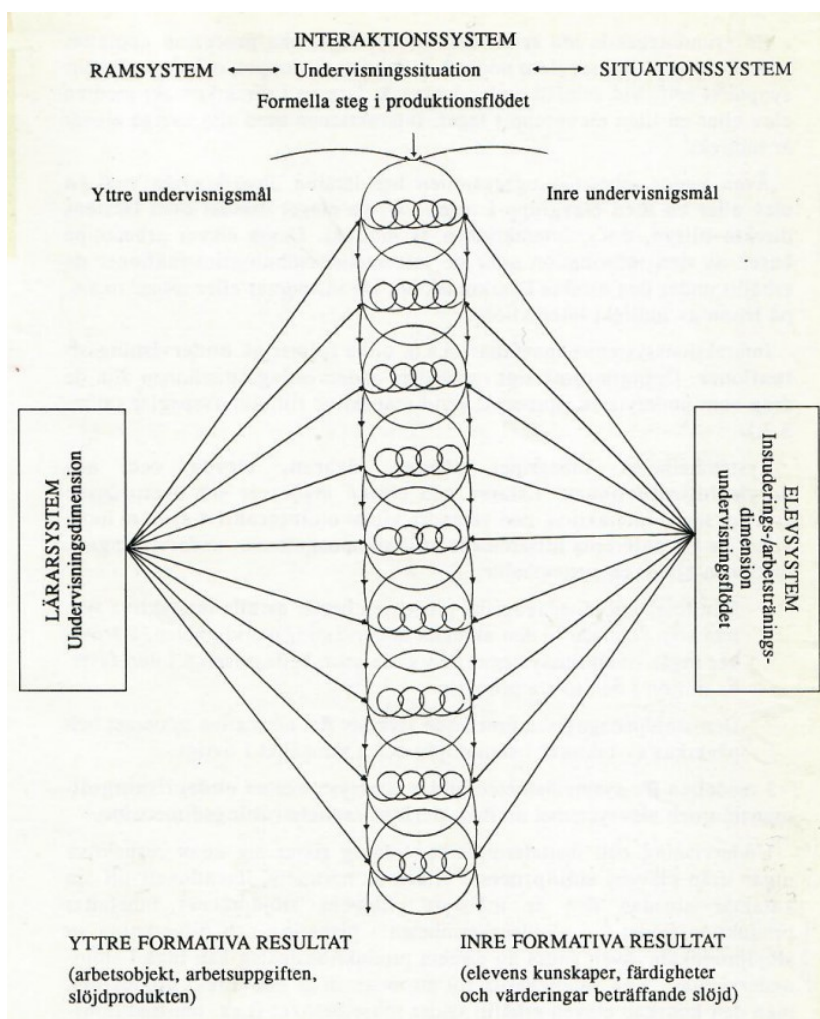
Figur 3. Elevens slöjdprocess (Lindfors, 1991a, s. 90).

Den mer kända modellen för slöjdprocessen (figur 3) omfattar tre faser med 19 steg (Lindfors, 1991a, s. 90). Likt övriga modeller är den inte tänkt att vara statisk, på så vis att steg måste följa efter steg, utan mängden av pilar i olika riktningar vill istället beskriva att processen både kan gå framåt och bakåt när som helst i processen, från orientering och idé till värdering och avslutat arbete. Utöver att illustrera hela slöjdprocessen möjliggör modellens olika faser att även delar av processen kan diskuteras mer ingående (jfr Johansson, 1994). Modellen för elevers slöjdprocess kan jämföras med design- och problemlösningsprocesser, det som skiljer är att den beskriver lärprocesser i skolslöjden. Att få möjlighet att arbeta och lära i hela processer – från idéer och med hjälp av material och redskap tillverka ett fysiskt föremål – kan vara mindre vanligt i dagens konsumtionssamhälle (jfr Johansson, 2019).

I början av 1990-talet var Lindfors inbjuden till Skolverkets granskningsseminarium som sakkunnig granskare för slöjddämnets utvärderingsmaterial inför den första nationella utvärderingen av svensk grundskola. Modellen för elevens slöjdprocess var en av de modeller Lindfors använde sig av vid sin omfattande och briljanta presentation. I granskningen bidrog de slöjdpedagogiska grunderna till en djupare förståelse för slöjddämnets potential för de medverkande personerna från Skolverket och de övriga skolämnenas forskare (Lindfors, 2018, s. 15, 139–140).

4. Slöjdpedagogisk process som interaktionssystem

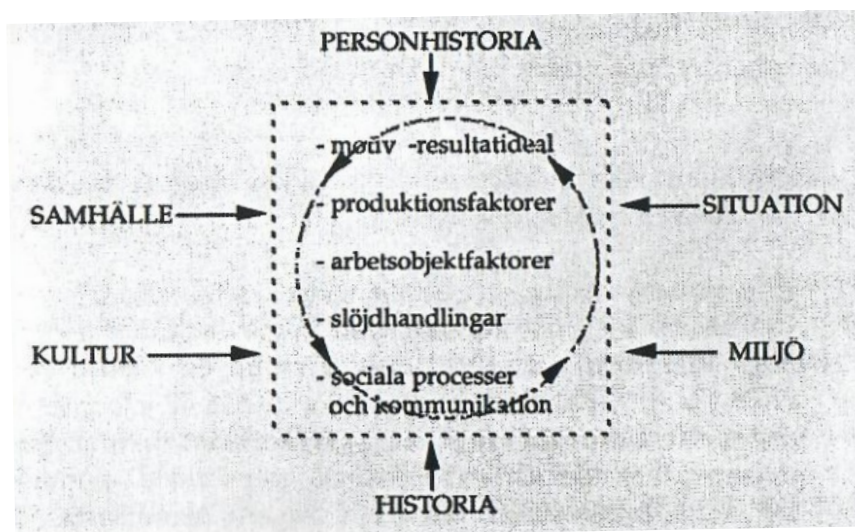
Slöjdprocessens resultat kan ses som en växelverkan mellan inre och yttre feedback som illustreras i modellen om interaktionssystem:

Figur 4. Slöjdpedagogisk process som interaktionssystem (Lindfors, 1991a, s. 71).

Interaktionen är central och återkommer i flera av Lindfors modeller. Modellen om den slöjdpedagogiska processen som interaktionssystem (figur 4) belyser hur ramsystem, till exempel samhälle, skola och elevgrupper samverkar med formella mål och lärarens mål, och tillsammans med elevens mål och resultat under slöjdprocessen. Den mänskliga aktiviteten illustreras som lärarens undervisning och elevens arbete. Med modellen kan det yttre resultatet med den synliga slöjdprodukten diskuteras i relation till elevens inre motiv och resultat. Likaså kan denna modell användas på flera vis om vad som kan rymmas i en slöjdprodukt respektive en slöjdprocess, materiellt och immateriellt (jfr Johansson, 2019, s. 218).

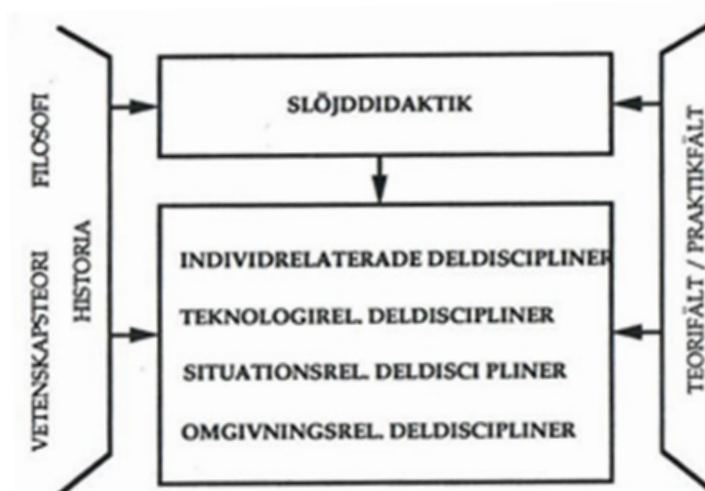
5. Slöjdarens slöjdprocess

Figur 5. Slöjdarens slöjdprocess (Lindfors, 1991b, s. 138).

Modellen (figur 5) beskriver faktorer som kan påverka personens slöjdprocess såsom slöjdspecifika motiv-och resultatideal, produktionsfaktorer, arbetsobjektfaktorer, slöjdhandlingar, sociala processer och kommunikation. De slöjdspecifika faktorerna påverkas i sin tur av samhälle, kultur, historia, miljö, situation och personhistoria (Lindfors, 1991b, s. 138; 1992b, s. 68).

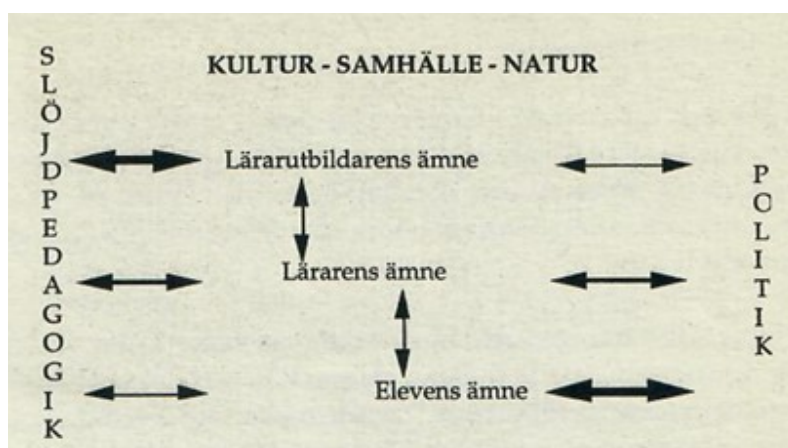
6. Slöjddidaktik

Figur 6. Slöjddidaktik (Lindfors, 1991b, s. 106).

Modellen om slöjddidaktik (figur 6) illustrerar sambandet mellan slöjdpedagogik som vetenskapsområde och slöjd i undervisningsprocessen. När slöjdpedagogiken tillämpas som slöjddidaktik ses den som normativ och styrande i undervisningsprocessen, genom slöjdpedagogiken. I den didaktiska undervisningsprocessen operationaliseras undervisningsmål, kursinnehåll under medverkan av metod- och situationsfaktorer (Lindfors, 1991b, s. 105–110). Det normativa innehållet, det som förväntas, har olika utformning i skolslöjd respektive lärarutbildning. Modellen kan även jämföras med artikelns inledande modell (figur 1) för placeringen av slöjddidaktik i relation till slöjdpedagogik som övergripande begrepp.

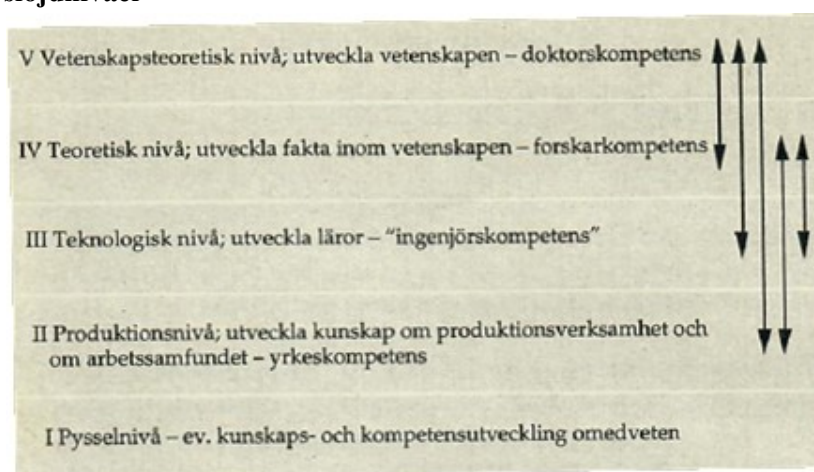
7. Slöjd i olika utbildningskontexter

Figur 7. Slöjd i olika utbildningskontexter (Lindfors, 1995, s. 31).

Lindfors beskriver att då slöjdverksamhet övergår i ett målstyrt system i en utbildningskontext är slöjddandet inte längre en personlig angelägenhet utan verksamheten blir då områdesspecifik och stadieanpassad. En skillnad görs mellan elevens ämne, lärarens ämne, lärarstuderandes ämne och lärarytbildarens ämne, samt även forskarytbildarens ämne och forskarens ämne i fortsatt utveckling av modellen ovan (Lindfors, 2018, s. 198). Lindfors menar att det kan vara svårt för lärarstudenter och oinvidiga lärare att förstå skillnaden mellan skolämnet som elevens ämne, lärarens ämne som undervisningsämnet i skolan, och lärarytbildarens ämne som undervisningsämnet i lärarytbildningen (Lindfors, 1995, s. 31). Modellen illustrerar även hur elevens, slöjdlärares, slöjdlärarytbildarens, slöjdlärarytbildarens, slöjdforskarstuderandes och slöjdforskarens erfarenheter och förförståelser formas med historiska-, sociala- och kulturella grunder och med politiska beslut.

8. Hierarkiska slöjdnivåer

Figur 8. Hierarkiska slöjdnivåer (Lindfors, 1997, s. 60).

Lindfors definierar nivåer av slöjd som pysselnivå, produktionsnivå, teknologisk nivå, teoretisk nivå och vetenskapsteoretisk nivå. På pysselnivån utvecklas kunskap mer omedvetet. På produktionsnivån utvecklas kunskap medvetet exempelvis yrkeskompetens som nyutbildad slöjdlärare. På teknologisk nivå utvecklas en ingenjörskompetens som undervisande slöjdlärare. På teoretisk nivå utvecklas vetenskaplig kunskap. På vetenskapsteoretisk nivå utvecklas kunskap om vetenskapsområdet. (Lindfors, 1997, s. 59–60). Pilarna visar på rörelsen mellan nivåerna för att illustrera att personen även har med sig utbildning och kompetens från andra nivåer.

9. Slöjdkunnande

1) Reproducerande nivå
2) Tillämpande nivå
3) Nyorganiserande nivå
4) Innoverande nivå

Figur 9. Nivåer av slöjdkunnande (Lindfors, 1991a, s. 88; 1992b, s. 77–78).

För att urskilja nivåer av kunnande i slöjdverksamhet (Lindfors 1991a, s. 88; 1992b, s. 77–78) beskrivs skillnader i kunnande som reproducerande, tillämpande, nyorganiserande och innoverande. Lindfors använder stickning som ett exempel för att beskriva skillnader i kunnande:

- 1) *Reproducerande nivå*. Då slöjdhandlingarna innefattar delar av kunskapsinnehåll. Till exempel att eleven endast vill sticka räta maskor, eller om arbetet utförs enligt färdiga modeller, och att slöjdhandlingarna genomförs med lärarens hjälp.
- 2) *Tillämpande nivå*. Då slöjdhandlingarna innefattar självständig gestaltning och användning av tidigare kunskaper i nya situationer. Till exempel att eleven sticker resårstickning och uppfattar dess delar och helhet i relation till det resårstickningen är tänkt att användas till.
- 3) *Nyorganiserande nivå*. Då eleven kan gestalta och använda tidigare kunskaper på ett nyskapande sätt. Till exempel att eleven sticker ett färdigt alster genom att variera olika maskor och utnyttjar färgeffekter så nya lösningar möjliggörs.
- 4) *Innoverande nivå*. Då slöjdhandlingarna resulterar i helt nya lösningar. Till exempel att eleven behärskar mer komplexa kunskaper och utvecklar helt nya alster till exempel en ny typ av sockor, ”efterbastusockor”. Eleven kan på ett intonande sätt organisera en omfattande information och kunskapsmassa som en helhet.

De reproducerande, tillämpande, nyorganiserande och innoverande nivåerna ovan relateras till elever i skolslöjden, men ”elev” kan även bytas ut mot ”person” för att beskriva och diskutera skillnader i andra slöjdrelaterade aktiviteter utanför skolslöjden (jfr pysselnivån i Johansson, 2021, s. 24). Nivåerna om slöjdkunnande kan också diskuteras tillsammans med modellen om de hierarkiska slöjdnivåerna (figur 8 ovan).

I olika texter beskriver Lindfors skillnader i ”att kunna”, *Veta-vad-kunskap*, *Veta-hur-kunskap*, *Veta-varthän-kunskap*, här nedan med artikelförfattarens exempel utifrån altanbygge:

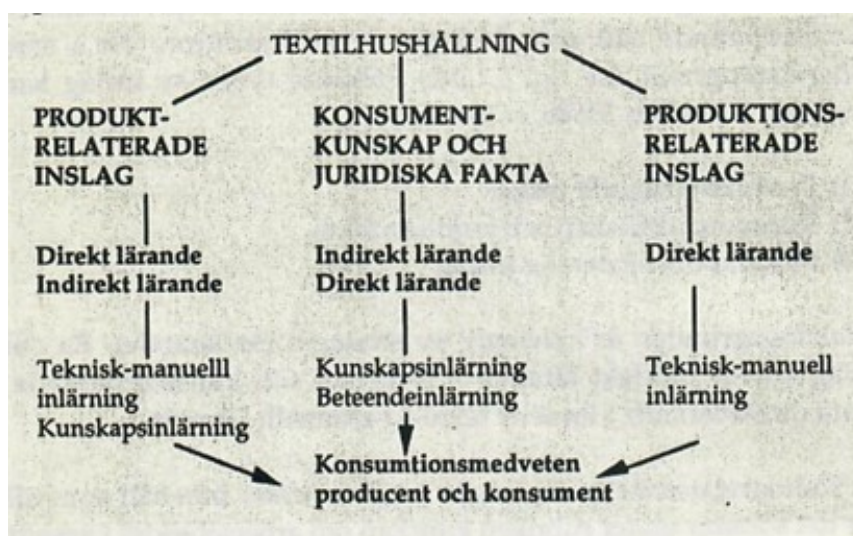
Veta-vad-kunskap. Vi betraktar en slöjdrelaterad aktivitet som pågår. Vi betraktar på håll när grannen bygger sin altan.

Veta-hur-kunskap. Vi har kunskap i relation till hur en slöjdrelaterad aktivitet utförs. Vi är på håll delaktiga i om hur grannen bygger sin altan.

Veta-varthän-kunskap. Vi deltar i den slöjdrelaterade aktiviteten. Vi deltar och medverkar i arbetet med grannens altanbygge. Vi använder kunskap och kunnande av olika slag i arbetet och ny kunskap bildas och kunnandet växer efterhand.

Utmärkande för att vara slöjdkunnig är ”veta-varthän-kunskap”, vi tänker inte bara att man skulle kunna göra, utan vi kan och vi gör det dessutom.

10. Hållbarhetsaspekter och lärande

Figur 10. Hållbarhetsaspekter och lärande (Lindfors, 1992b, s. 56).

Lindfors skrev tidigt om ”hushållning i konsumtionssamhällets framväxt” i relation till lärande under slöjdprocessen, och hänvisade med olika exempel till textil slöjd (t.ex. i Lindfors, 1991a, 1992b). ”Hushållning” benämns numera oftare som hållbar utveckling. I Lindfors texter innefattar till exempel modellens ”produktrelaterade inslag” kunskaper om material, redskap, maskiner, tekniker och arbetsmiljö. ”Konsumentkunskap och juridiska fakta” omfattar till exempel ekonomiska aspekter, ett ekologiskt ansvar och lagstiftningar. ”Produktionsrelaterade inslag” inrymmer till exempel kunskaper om historiska, sociala och kulturella traditioner, sparsamhet, slöjdföremåls skötsel och vård. Lindfors beskriver hållbarhetsaspekter som en naturlig del i slöjdprocessens lärsituationer.

Avslutande kommentar

Fokus i denna artikel har varit att lyfta fram några av Lindfors modeller i en mer samlad digital publicering. En förhoppning är att modellerna fortsatt ska kunna användas och utvecklas för slöjdforskare, lärarutbildare, studenter, pedagoger och didaktiker som vill veta mera om Lindfors slöjdpedagogiska grunder. Artikelns kommentarer till varje modell är summariska, dels för att det går att ta del av mer av Lindfors forskning digitalt i Techneseriens specialnummer (Lindfors, 2018), dels för att varje modell är tänkt att öppna upp för reflektion och tolkning utifrån varje läsares forsknings- och intresseområde.

Parallellt med Lindfors slöjdpedagogiska grundforskning fanns det även andra personer i Norden som arbetade med problemställningar i relation till det nordiska slöjdfältet. Denna artikel har haft fokus på Lindfors slöjdpedagogiska forskning. ”Insiderperspektivet” utifrån Lindfors utbildningsbakgrund, erfarenheter från eget arbete i skolslöjden, arbete med de flesta delar i slöjdläroinläring, tillsammans med en riklig slöjdpedagogisk publicering och med en doktorsavhandling om slöjdpedagogisk teori, gör Lindfors forskning extra värdefull för skolslöjd, slöjdläroinläring och slöjdforskning.

Som pionjär inom den slöjdpedagogiska forskningen kunde Lindfors vanligtvis inte dela med sig sina arbetsuppgifter till andra slöjdforskare, istället fick Lindfors oftast agera själv och ta på sig krävande uppdrag och extraarbeten (Lindfors, 2018, s. 138). I sin memoarbok (Techneseriens specialnummer, Lindfors, 2018, s. 187) skriver Lindfors att grunden till hennes forskning byggdes upp redan i arbetet

som lärare vid utarbetande av arbetsbeskrivningar till elever. För att kunna beskriva och tänka i hela processer med dess delar behövde Lindfors analysera på djupet för att bli medveten om vad som kunde ingå i en arbetsprocess för att kunna beskriva det för andra. Slöjd som produktivistisk helhetsverksamhet, som sammansatt av delar, öppnade upp för att beskriva aktiviteter som relaterade till varandra i interaktiva system.

Lindfors omfattande slöjdpedagogiska grundforskning, nordiska samarbeten, och inrättandet av journalen *Techneserien* med dess möjligheter att publicera slöjdforskning, har varit synnerligen betydelsefulla för det slöjdpedagogiska forskningsområdet. En önskan är att Lindfors slöjdpedagogiska textskatter fortsätter att läsas och användas. Trots denna artikels begränsade urval av slöjdpedagogiska modeller är förhoppningen att de här mer samlat kan ses som ett bidrag och bli än mer tillgängliga.

Artikeln avslutas med två citat där Lindfors egna ord får sammanfatta fortsatt användning:

De slöjdpedagogiska modellerna skall kunna tjäna som orienteringsgrund för läroplansarbete, planering, genomförande och utvärdering av undervisning samt ge grunderna för den didaktiska forskningen. (Lindfors, 1992, s. 77).

Min förhoppning är att det jag åstadkommit genom min livsgärning skall vara till glädje för små och större elever i slöjdsalen, kämpande lärare, lärarutbildare och forskare i slöjdens och slöjdpedagogikens rika värld. (Lindfors, 2018, s. 218).

Referenser

- Johansson, M. (1994). *Slöjdprocessen – Arbetet i slöjdsalen. Dagboksanteckningar* (Forskningsrapport, 11). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för slöjd och hushållsvetenskap.
- Johansson, M. (Red.). (2018). Nuläge och framåtblickar 2018 – om undervisning och forskning inom det nordiska slöjdfältet. *Techneserien A*, 25(3), 1–123.
- Johansson, M. (2019). Materiella och immateriella resurser – hållbar utveckling i och genom slöjd. *Nordic Studies in Education*, 39(3), 214–227. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-5949-2019-03-04>
- Johansson, M. (2021). Laddad slöjd – slöjdkunnande och slöjdföremåls meningsskapande. *Techneserien A*, 28(3), 15–31. <https://doi.org/10.7577/TechneA.4061>
- Johansson, M. & S. Gulliksen, M. (Red.), (2008). *Nuläge och framåtblickar – om undervisning och forskning inom det nordiska slöjdfältet* (Techneserien. Forskning i slöjdpedagogik och slöjdvetenskap B:15/2008). Vasa, Finland: NordFo, Åbo Akademi, Pedagogiska fakulteten.
- Johansson, M. & Nygren-Landgårds, C. (2008). Slöjdpedagogiska utmaningar. I G. Björk (Red.), *Samtid & Framtid* (Fakultetsserien, vetenskapligt granskad rapport 26/2008, s. 55–68). Vasa, Finland: Åbo Akademi, Pedagogiska fakulteten.
- Lindfors, L. (1981). *Textilslöjd i finlandssvensk lärarutbildning 1928–1976. En undersökning kring klass- och textilläroinläringens anpassning till textilslöjden i lågstadiet* (Rapporter från Pedagogiska fakulteten, 9/1981). Vasa: Åbo Akademi, Pedagogiska fakulteten.
- Lindfors, L. (1988). *Slöjd som interaktivt system. Ett försök att tillämpa ”mjuk” systemmetodologi vid studier av arbetshandledning i textilslöjd* (Rapporter från Pedagogiska fakulteten, 26/1988). Vasa: Åbo Akademi, Pedagogiska fakulteten.
- Lindfors, L. (1991a). *Slöjddidaktik. Inriktning på grundskolans textilslöjd*. Helsingfors: Oy Finn Lectura Ab.
- Lindfors, L. (1991b). *Slöjdverksamhetens grunddimensioner vid arbetsinläring i ett slöjdpedagogiskt perspektiv* (Rapporter från Pedagogiska fakulteten, 33/1991). (Del av akademisk avhandling). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning.

- Lindfors, L. (1992a). *På väg mot en slöjdpedagogisk teori. Paradigmutveckling och kunskapsbehållning – sammanfattning av tre studier* (Akademisk sammanläggningsavhandling, Pedagogiska fakulteten, 34/1991). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning/Institutionen för pedagogik.
- Lindfors, L. (1992b). *Formgivning i slöjd. Ämnesteoretisk och slöjdpedagogisk orienteringsgrund med exempel från textilslöjdsundervisning* (Rapporter från Pedagogiska fakulteten, 1/1992). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning.
- Lindfors, L. (1995). *Slöjdfostran i kulturkampen. Del II. En översikt av slöjdpedagogikens utvecklingshistoria i ett finländskt perspektiv* (Publikationer från Pedagogiska fakulteten, 20/1995). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning.
- Lindfors, L. (1997). *Slöjdfostran i kulturkampen. Del IV* (Rapporter från Pedagogiska fakulteten, 14/1997). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning.
- Lindfors, L. (1999). *Sloyd education in the cultural struggle. Part VIII. An outline of a sloyd educational theory* (Reports from the Faculty of Education, 4/1999). Vasa: Åbo Akademi University, Department of teacher education.
- Lindfors, L. (2000). Nordisk slöjdforskning. Fakta och funderingar inför projektsamarbete. I U. Soujanen & M. Porko-Hudd (Red.). *World-Wide Sloyd. Ideologi för framtidens samhälle* (Techneserien: Forskning i slöjdpedagogik och slöjdvetenskap B8/2000, s. 17–48). Vasa: Åbo Akademi, Institutionen för lärarutbildning. NordFo, nordiskt forum för forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd.
- Lindfors, L. (2001). NordFo år 2000. I B-M Lindström & I Ekelöf (Red.). *Slöjd – Kreativitet. Dokumentation från NordFo-symposium. Umeå 20/11 – 2/12 2000* (Techneserien: Forskning i slöjdpedagogik och slöjdvetenskap B9/2001, s. 5–14). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för estetiska ämnen i lärarutbildningen. NordFo, nordiskt forum för forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd.
- Lindfors, L. (2018). VÅGA-VETA-VINNA. Fokus på slöjdpedagogik 1974–2000. *Techné Journal A*, Specialnummer 2018.

Marléne Johansson, fil.dr., är professor emerita i slöjd, Göteborgs universitet. MJ har en bakgrund som damskräddare, textillärare i grundskolan, lärarutbildare och slöjdforskare. MJ har arbetat nordiskt och har ingått och ingår i olika nationella och nordiska nätverk och forskningssamarbeten. Forskningsintresset är inom lärande, interaktion och multimodalitet – från idé, material och med hjälp av olika redskap och resurser – vid tillverkning av fysiska artefakter i slöjdrelaterade verksamheter, såväl i skola som i miljöer utanför skolan.